

FRANS FRANZ

Personen: Frans, Franz, Vrouw, Hij die is die is

première op 15 oktober 1985
in het Bruegelcentrum / hoogstraat BRUSSEL

Hij die is die is Ik speel niet mee. Ik ben die ben.

PROLOOG

Franz Ik ben net naar mezelf gaan kijken in de spiegel; ik zie er slecht uit. Ik heb er beter uitgezien. Het zal er niet op verbeteren. Mijn hoofd gloeit en het is ijskoud tegelijk. Mijn oren zijn verschroeid. Mijn kousen zwemmen in mijn schoenen en mijn handen zweeten.

Frans Is dat alles?

Franz Frans, a.u.b., dit is niet het moment om weer met elkaar in de clinch te gaan. Het is onmogelijk, ik ben er net en je begint me al te porren. A.U.B., ik zeg je dat het het moment niet is. Dat zal je toch begrijpen. Tenminste. Laten we onze persoonlijke... onze rancunes vanavond laten voor wat ze zijn. Het is al erg genoeg. Het is vriendelijk dat je mij onmiddellijk verwittigd hebt, anders was ik misschien voor altijd onwetend gebleven. Dat zou ik mezelf nooit hebben kunnen vergeven.

Frans Ssshht.

Franz Ik ben zo... "ontdaan". Het grijpt me naar de keel. Wat er allemaal door mijn hoofd schiet. Puzzels. Herinneringen. Maar zo... "negatief". Ze is een groot verlies. Ik ben werkelijk geschokt. We hebben veel doorgemaakt samen. Alles geprobeerd. Tot op het been. En toch heb ik het gevoel alsof er iets

niet k... Het is niet belangrijk (rek). Weet je dat ik sinds "onze breuk" het huis niet meer ben uitgegaan. Ik durfde niet. Ik was bang dat ze me zouden uitlachen.

Frans Ik moet eventjes weg.

Franz Frans hou op met huilen a.u.b.

Frans Cessez de pleurer, Franz. Blijf hier op me wachten.

DEEL 1

Franz Dus, jij kwam hier en zij lag daar, zoals nu maar onbedekt... en geen enkel spoor van... geen briefje...

Frans Niets.

Franz Hoe is het mogelijk!

Frans 't Leeft alles een pooze, / 't is alles zo spoedig vergaan. / Pluk 's levens rozen, / laat doornen staan. (*speelt blokfluit*)

Franz Hou op met spelen a.u.b. Hoe is het mogelijk? Ik wou rust. Een maand geleden. Ze gaat weg. Voorgoed. Deze keer voor altijd. We zouden mekaar nooit meer weerzien. Bon. Ik wou rust, vrede, eenzaamheid. En nu is ze weg. Waarom?

Frans Het is triest.

Franz Jij bent triest.

Frans Drie leliën, drie leliën, die plant ik op mijn graf, valera, daar kwam een trotse ruiter en brak ze af.

Franz Hou op a.u.b.

Frans Ach ruiter fel, ach ruiter fel, laat toch die bloemen staan, valera, totdat eens mijne moeder voorbij zal gaan. Wat geef ik om uw moeder, wat geef ik om uw graf, Ik ben een trotse ruiter en breek ze af.

Franz Frans, a.u.b., ik hou niet van liedjes en je kan trouwens niet zingen. Is er niets anders? Water. Hier, drink wat. ... Je drinkt als een spons. Wil je nog drinken... Drink, drink, slorp alles op, zonder slikken, met open keelgat, tot het aan je strot staat... Wellusteling. Je bent vervelend.

Frans Ben je bang. Je ziet bleek.

Franz Ik voel me niet goed. Er is iets hier, voel je het niet. Het is verdacht. Men sterft niet zomaar. Er moet een reden zijn.

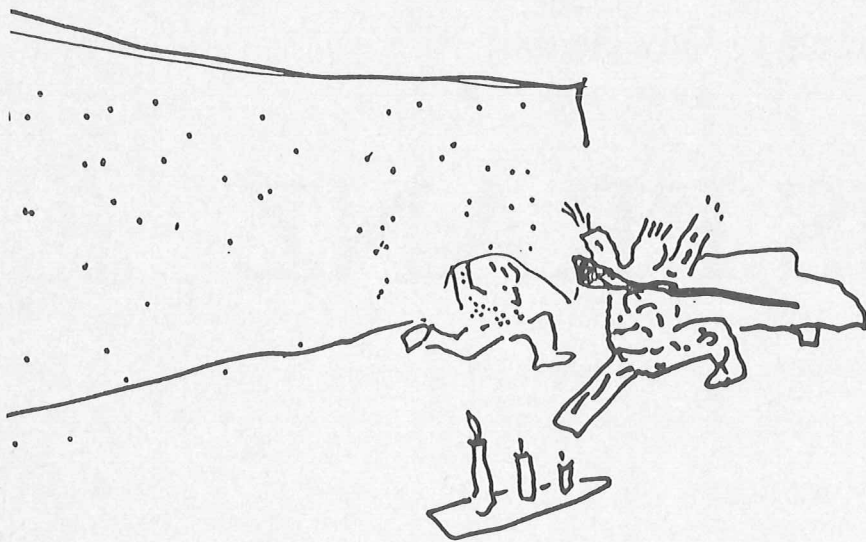
Frans Of een oorzaak.

Franz De reden is de oorzaak. En het plaagt me dat ik de reden ben. Terwijl daar geen enkel motief voor is. Zij, ik; gedaan. Alles is zuiver verlopen. Ze gaat weg. Ik blijf achter. Ze komt bij jou en de wereld draait verder. Dat gebeurt duizenden keren per dag. Dat is een banaliteit.

Frans O lot van al die sterveling is, heeft hij geluk, een schaduw kan 't verstoren. Heeft hij ongeluk een veeg met natte spons verknoeit de tekening.

Frans (Dito 'Dito) – Foto Kris Soret

Franz Zwiigg. Ik wou rust. Ik wou haar vergeten. Een stuk tijd overslaan, wegdenken, ontkennen, gaten maken. Dat is mijn goed recht. Ik kan zelf doen met het verleden wat ik wil.

Frans Gelijk het water door den molen / nooit keert terug, lijkt men ons leert / de tijd die eeuwig blijft verholen, / die ons ontsnapt, ook nooit een keert! / Onmogelijk! Een goddelijke uitspraak.

Franz We zijn geen Goden maar wormen in een graf. Hou op met spelen. Ik vraag je wat er gebeurd is. Je weet het niet. Je zegt het niet.

Frans En jij.

Franz Ik heb hier niets mee te maken. Ben je bang voor mij.

Frans Voor een worm ben ik niet bang.

Franz Als je er zelf een bent zou dat komisch zijn.

Frans We zijn mekaars gelijke niet.

Franz Weet je wat ik denk. Jij hebt schuld en ik gedraag me als een schuldige. Zwiiggen, zwiiggen, zwiiggen. Je dringt de schuld aan me op.

Frans Dan zijn we mekaars gelijke.

Franz Zenuwlijder. Petit rien. Moordenaar.

Frans Waarom dat woord? Greep u de afschuw in de ziel?

Franz Er gaat een adem door 't paleis van bloed en moord.

Frans Welnee, 't is de offergeur die opwalmt aan de haard.

Franz Een walm ja, maar gelijk aan die uit 't graf opwaait.

Frans Verkeerde naam voor het reukwerk uit dit huis.

DEEL 2

Franz Ik had hier nooit naartoe moeten komen. Je hebt me erin geluist, in de val gelokt. Ik heb hier niets mee te maken. Waarom zeg je niets?

Frans Ik weet niets.

Franz Waarom vertel je me niet wat er gebeurd is.

Frans Ik weet niets. Laat haar met rust.

Franz Je weet niets. Ik zal je iets tonen. Doe je handen onder de mijne, met de palmen tegen mekaar. Je kent het spel.

Frans Je trekt je handen niet terug.

Franz Probeer nog eens.

Frans Wat ben je van plan.

Franz Nog eens.

Frans Neen.

Franz Nog eens. Waarom hou je je in?

Frans Je trekt je niet terug.

Franz Je bent te snel.

Frans Ja, kom, je doet geen moeite.

Franz JAWEL, je bent gewoon te snel, besef je

dat niet. Je bent nog sneller dan het licht. Besef je dat niet. Je bent niet te volgen. Je zou in staat zijn, zo snel iets te doen, dat je 't niet eens opmerkt. Dat is gevaarlijk weet je dat Frans. Je moet daar heel voorzichtig mee zijn.

Franz Luister.

Franz Neen, Frans, dit is belangrijk (rek). Weet je dat. Je zou heel makkelijk, zonder het te weten, hier iets ge...

Frans Shhht.

Franz Wat?

Frans Ze bewoog.

Franz Wat?

Frans Ze bewoog.

Franz Je probeert me voor de gek te houden.

Frans Waarom zou ik? Je hebt toch zelf gezien dat haar hand tevoren anders lag.

Franz Alles is precies hetzelfde, pas op Frans, je speelt gevaarlijke spelletjes.

Frans De waarheid is geen spel.

Franz Waarheid, dat is al oud, vindt nergens heil noch heul. "Vondel".

Frans Gij wantrouwt mij? Of kwelt u nog iets verder.

Franz Je bent gewoon te snel. Je weet niet eens meer wie je bent. Voor je iets doet is het al voorbij. Daarom die veel te kale kop. Te snel. Je draagt enkel sporen. Woorden zonder inhoud. Je bent ziek. Je etaleert enkel het verleden. Je toekomst is dood.

Frans Wat wil je daarmee zeggen? Wat wil je daarmee zeggen? Wat wil je daarmee zeggen? Wat wil je daarmee zeggen, zeg het.

Franz Here we are / Stuck by this river / You and I / Underneath the sky that's ever falling down down down / ever falling down. / Through the day / As if on an ocean / Waiting here / Always failing to remember why we came came came / I wonder why we came. / You talk to me / As if from a distance / And I reply / With impressions chosen from another time time time / from another time. /

Frans Wat wil je daarmee zeggen, Franz?

Franz We hebben mekaar getolereerd omwille van haar.

Frans Getolereerd... Maar nu is er een kleine verandering gebeurd. Zoals wanneer er geen maan zou zijn, de zee zou rusten ten koste van eb of vloed.

Franz Je bent een kwal.

Frans Ja? Voel je het gif al werken.

Franz (geweld) Ben je er echt van overtuigd dat je niets weet, dat je niets gedaan hebt... Jij komt uit het gat van de duivel. Petit rien.

Frans Ga door.

Franz Je kan verstikken in je eigen. Speel nog een melodietje, draag me nog een rijmpje voor.

Frans Zo kweekte eens een man aan huis / een

leeuwenjong, een zuigling nog, / en tam in de eerste levenstijd. / Hoe speelden er de kinderen mee, / en vreugde ook had het oudere volk. / De man nam 't in zijn armen vaak / net als een pasgeboren kind, / en 't kwispelde met stralend oog / naar d'hand, die het te eten gaf. / Maar mettertijd kwam voor de dag / zijn echte aard. En hoe vergold / zijn dank dan wie hem had gevoed? / Het schaft een moordfestijn zich aan / ter lammerstalling, ongenood. / Het erf droop overal van bloed. / Hoe weert het knechtenvolk die ramp, / die zware schade, reuzenmoord. / Had dan een God een priester van / verderf in eigen huis gevoed. (speelt blokfluit)

Franz Hou op met spelen.

Frans Speel ik? Laat haar met rust.

Franz Ik moet het weten. Ik heb het niet gedaan. Ik heb hier niets mee te maken. Ik wil je iets vragen. Ik wil je iets vragen.

Frans Als je ooit antwoord hebt gekregen laat me dan weten welke vraag je gesteld hebt.

Franz Je hield van haar.

Frans Nogal.

Franz Nogal veel of nogal weinig.

Frans Ja.

Franz Waarom ontleemt iemand iemand anders het leven. Uit liefde, uit wellust. Was de koffie te heet of kon je niet meer tegen haar stem. Je had haar de keel moeten oversnijden.

Frans Je hebt zo'n bange ogen.

Franz Maar de schuld ligt in de jouwe.

Frans Jij hebt haar niet getolereerd omwille van mij, omwille van haar liefde. Veel liefde.

Franz Stop. Laat me met rust, laat me los Frans. Het heeft geen zin meer elkaar af te maken. Ze is dood. Kapotgemaakt. We hebben evenveel schuld als we er geen hebben. Je moet me helpen. Je moet me helpen. Ik kan niet meer. Ik wantrouw jou, ik wantrouw haar, het lijkt, en het lijkt wantrouwt mij. Het vernietigt me.

Frans Ik zal je helpen.

Franz Wat?

Frans Ik zal je helpen. (wurgt het lijk)

Franz We zullen iets drinken... Soms springen er tranen in mijn ogen, dan voel ik me heel week worden op momenten dat ik het helemaal niet verwacht en er ogenschijnlijk geen enkele reden toe is. Dan zou ik absolute vrede willen sluiten en me aan heel de wereld willen verontschuldigen voor mijn gedrag, voor alles. Dan beleef ik een enorme lust aan sentimentaliteit.

Frans Mijn hoed die heeft vier deuken. / Vier deuken heeft mijn hoed. / En had mijn hoed geen vier deuken. / Dan was hij mijn hoed niet meer.

Franz Zo eenvoudig is het. Een feit is een feit, daar kan je niet omheen. Je vingers staan afgedrukt in haar vlees, ontegensprekelijk. Je hebt bekend, ik heb het gezien, ik ben vrij. Je bent een vriend. Je hebt het bewezen.

Ongelooflijk hoever je kan gaan. Mensen plus mensen, dat is toekomst. Ik wist dat je het zou doen.

Frans Hield je van haar.

Franz Wat voorbij is daar moeten we niet meer aan denken.

Frans Is het dan voorbij?

Franz Natuurlijk, wat bedoel je, Frans, ze is dood. Mijn liefde voor haar... Frans, laten we ons houden bij wat werkelijk is en wat komt... De rest is naast de kwestie. Een luxe. Iets om ons achter te verbergen. We moeten niet meelijwekkend worden.

Frans Ik moet niet meelijwekkend worden.

Franz WE, WE. We zijn samen nu. We zijn niet meer alleen. Vanaf nu spreek ik altijd voor ons.

Jij en ik. We zijn samen medeplichtig. Jij hebt haar gewurgd maar ik zal getuigen dat het zelfverdediging was.

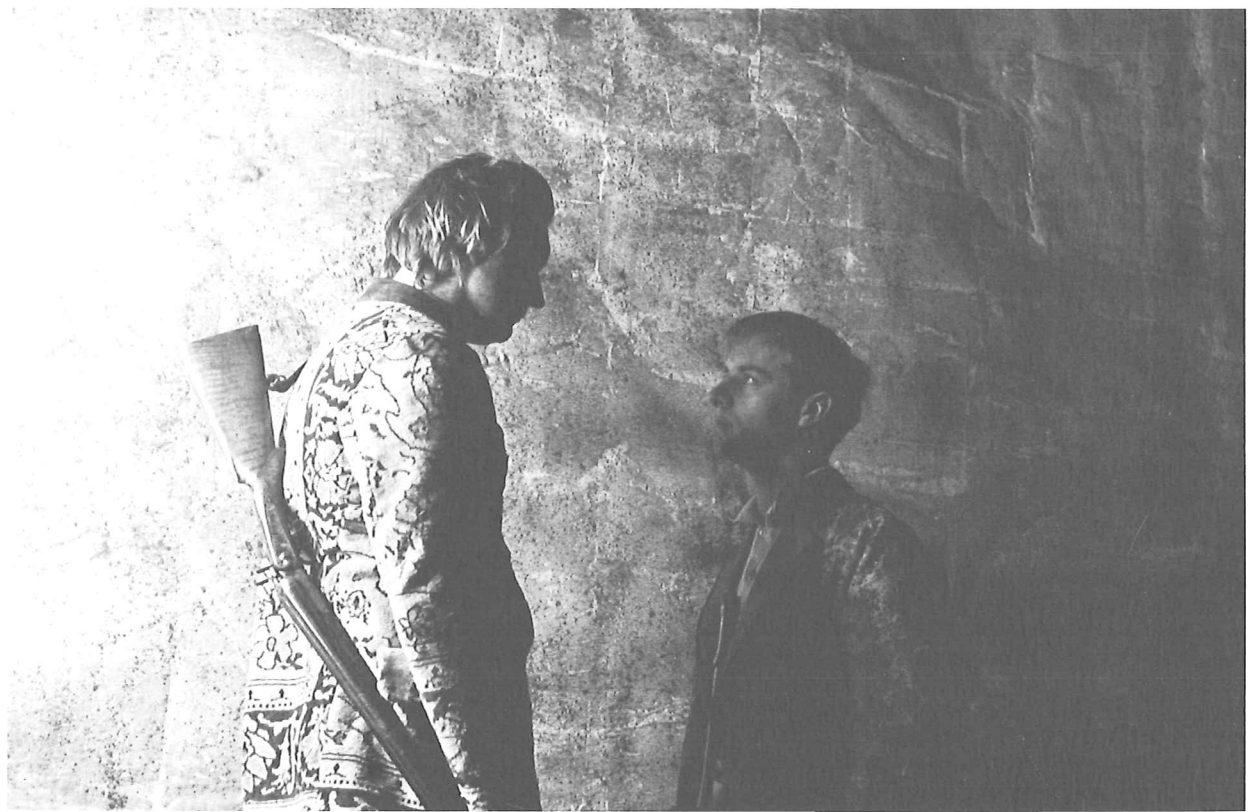
Frans Je bent verbazend.

Franz WE zijn verbazend.

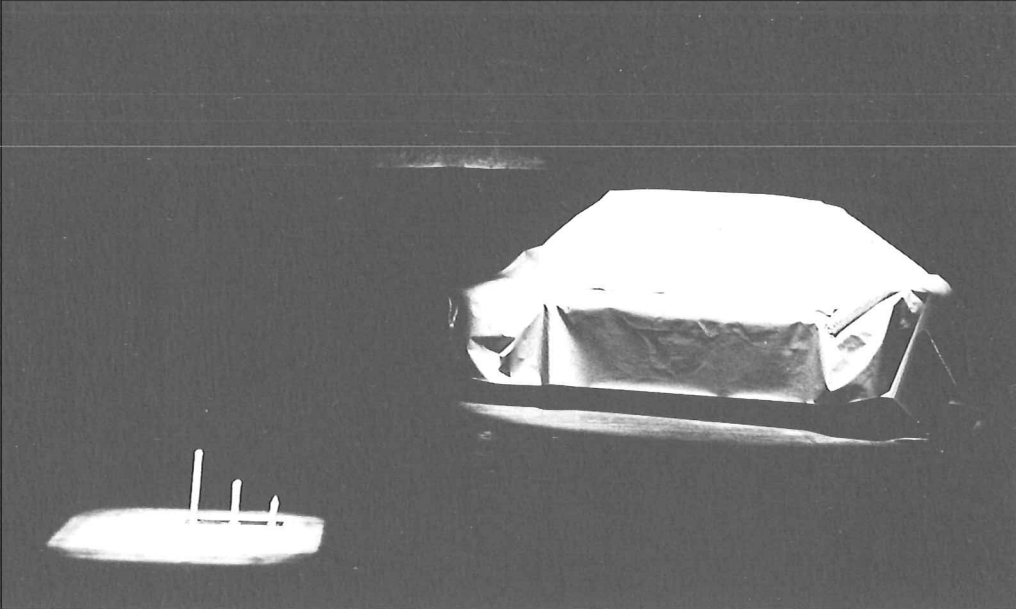
Frans We zijn verbazend.

Franz We moeten ons organiseren... Ze had een

Frans (Dito 'Dito) – Foto Kris Soret

Frans (Dito 'Dito) – Foto Kris Soret

Frans (Dito 'Dito) – Foto Kris Soret

revolver. Stop die in haar hand.

Frans Ik weet niet waar die is.

Franz We moeten hem zoeken.

Frans Ben je bang?

Franz Neen, het is een goed gevoel alles in handen te hebben. We hebben geen enkele reden om bang te zijn.

Frans Neen?

Franz Neen. We waren concurrenten en nu zijn we vrienden. Je zou bijna kunnen zeggen dat we, dankzij haar, het voor het eerst eens zijn met elkaar.

Frans Waarom bijna?

Franz Bij wijze van spreken, ik bedoel, eigenlijk is het zo.

Frans Waarom eigenlijk?

Franz Niet eigenlijk... We begrijpen mekaar toch.

Frans Ik twijfel.

Franz We moeten niet twijfelen, er is geen weg terug. We zijn geen lafaards. We hebben onszelf uit een situatie gelicht die geen toekomst meer bood. Wegens omstandigheden. Dat is geen misdaad. Dat is optimistisch gedrag. Zand erover.

Frans Ik hou van haar.

Franz Jij wil bij haar blijven en schuldig zijn.

Trouw en zelfopoffering. Kruipe er dan bij en schiet jezelf door het hoofd.

Frans Wil je een sigaret?

Franz Ja...

Vrouw (Schiet Franz neer)

DEEL 3

Frans Ik eet yoghurt met fruit om gezond te blijven... Liever dan te joggen, 't is goedkoper. Veel vitamine C, zeker in het fruit, als het vers is... Wil je proeven? Het is heel licht. Het lucht misshien op... Je kan er zoveel van eten als je wilt, je blijft vermageren... Je wordt er zeker niet dikker van. Dat is zeker. Je leest het tenminste overal... Of heb ik het me gewoon laten vertellen. Godverdomme het heeft geen belang. Belang. Het is trouwens lang geleden dat ik nog eens iets heb meegemaakt dat van belang was. Belang. Als ik zou beweren dat ik hier ongehoorde porties yoghurt zit te verorberen, terwijl jij staat te huilen en dat dat een belangrijke zaak is, wie zou me geloven? Ze zouden me uitlachen! Niet dat ik daar last van heb. Last. Nog zo'n woord. Als je ergens last van hebt en je zegt tegen jezelf dat je geen last meer hebt, dan heb je toch geen last meer. Ik bedoel, met last, daar kan je niets, maar dan ook niets mee doen. Het is zo eenvoudig. Last en belang, twee totaal

overbodige woorden. En ze zijn zeker niet de enige. Maar dat is niet belangrijk. Franz zou zeker gezegd hebben: "Dat is niet belangrek". Rek aan belang! Waar slaat het op. Onzin. Imbecielen. Daar kan ik me niet mee bezighouden... Wat een tranen. Nu zijn wij beiden alleen het volk der aarde. Die yoghurt is perfect. Geen mens die me dat nadoet. Het is toch ook een prachtig idee om nooit de vruchten van het seizoen te gebruiken, iedereen doet dat. Als ze met iets naar je hoofd gooien zoek je toch liever wat je net niet kan vinden. Ik kan het ook niet helpen dat ik tijdens het aardbeien-seizoen zin heb in peren. En alleen gemengd onder de yoghurt natuurlijk, nooit puur, daar ben ik tegen. Daar krijg ik hartkloppingen van. Ik heb het niet zo voor dingen die met je gebeuren, die je niet onder controle hebt. Het is wel aan te nemen maar ik ben er wel bang voor. Yoghurt eten heb ik volledig in eigen handen. Het is een soort keuze. Daarom zal ik ook nooit yoghurt eten die ik niet zelf klaargemaakt heb. Noem het beveiliging, het is mij eender. sofie de krokodil, die tatert maar die tatert maar, sofie de krokodil, haar mondje staat nooit stil. Dat zou ik nu eens heel luid willen zingen, zo luid ik kan, zoals ik dat vaak deed als ik klein was, nog niet zolang geleden... Pas op, ik kan heel luid. sofie de krokodil, die tatert maar die tatert maar, sofie de krokodil, haar mondje staat nooit stil. Dat was nu echt het luidste wat ik kan. hahaha zonder versterking hahahah.

Liters yoghurt ben ik aan het lepelen, wat een vrijheid. Het toppunt! Jij huilt, ik eet, maar we laten mekaar met rust. Perfect. Ik zeg niets over jouw gewezen, jij laat me eten. Eindelijk twee mensen die mekaar met rust kunnen laten. Een stuk geschiedenis binnen vier muren. Hoewel er schijnbaar niets gebeurt is dit de belangrijkste gebeurtenis van deze eeuw. Het zou de voorpagina's moeten halen. In grote koppen: EEN MAN EN EEN VROUW ZIJN ER IN GESLAAGD ELKAAR MET RUST TE LATEN! Ik schrijf het aan een vriendin. Beste vriendin, ik schrijf je een brief die ik nooit zal opsturen. Omdat dat niet kan. Maar ik wil je toch meedelen dat ik er in geslaagd ben iets te bereiken. Het is weliswaar op een wereldvreemde en onverantwoorde manier gebeurd maar het was de enige oplossing. Persoonlijk voel ik mij ook niet verantwoordelijk. Er was geen keuze. Geen sprake van schuld. Een beslissing, die eenmaal genomen nog maar alleen kan uitgevoerd worden. Als een spel. We hebben het goed gespeeld en gewonnen. We hebben een slachtoffer gemaakt maar een dood slachtoffer

is geen slachtoffer meer. En nu is het onwaarschijnlijke waargeworden, we laten mekaar met rust. Het is nog onmogelijk te zeggen of het hele spel op een happy end zal uitdraaien. Zij weent en ik vergat bijna te eten. Een mond vol yoghurt en vruchten van "hors de saison"; Nog nooit zo genoten. Wat een intensiteit. En het heeft stijl. Het is op zijn minst exceptioneel. Blurp. Pardon. Het heeft een continuïteit. Scheppen, heffen, happen, slikken. Het gaat automatisch, zonder nadenken. Scheppen, heppe, schaff... Met nadenken wordt het al een stuk moeilijker. Je hoeft niet te kauwen, dat is een groot voordeel. Scheppen, heffen, happen, slikken. Kauwen is voor de koeien, hahaha. Scheppen, heffen, happen, slikken. Het houdt me bezig tot het ophoudt. Tot het vanzelf ophoudt. In het vervolg wil ik gaan slapen voor ik moe ben. Blurp. Pardon. Scheppen, heffen, happen, slikken. Ja, ik hou er niet van als er stilte is. Het is er de tijd niet naar. Ze zijn meestal dood. De stiltes. Ze zouden altijd wat betekenen, maar daar kan ik absoluut, ik gebruik het woord expres, absoluut, niet tegen. De veelbetekende stilte. Er HEERSTE stilte... Mysterie, pardon, m'n reet. Het werd stil, ze keken mekaar aan en hadden begrepen, excuus: zeik. In de stilte kwam ze tot inzicht, sorry: ... Wat een genot. Scheppen, happen en slikken tegelijk. HUP. Alles lukt me. Blurp. Pardon. Ik mag niet klagen. Het is me tot hertoe aardig gelukt. Ik mag niet klagen maar het is me natuurlijk wel toegestaan. Ik zou kunnen klagen als ik dat zou willen maar er is op dit moment geen enkele reden toe, dus kies ik om niet te klagen.

(vrouw schiet Frans neer) Ha, ben je weg? vrouw.

ga door ga door het kan niet stilstaan

Hij die is die is Het heeft man-dood geluid. Het heeft man-dood geluid.

EINDE

